

EUROPOS PARLAMENTAS

2009 - 2014

Plenarinio posėdžio dokumentas

5.6.2013

B7-0263/2013

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 dalį

Ginklų eksportas: Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP
įgyvendinimas
(2013/2657(RSP))

**Maria Eleni Koppa, Ana Gomes, Véronique De Keyser, Raimon Obiols,
Pino Arlacchi**
S&D frakcijos vardu

B7-0263/2013

**Europos Parlamento rezoliucija „Ginklų eksportas: Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP įgyvendinimas“
(2013/2657(RSP))**

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnius pranešimus ir rezoliucijas, ypač į 2012 m. birželio 13 d. rezoliuciją dėl derybų dėl JT sutarties dėl prekybos ginklais¹,
- atsižvelgdamas į 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo,
- atsižvelgdamas į 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendrąją poziciją 2008/944/BUSP, nustatančią bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę,
- atsižvelgdamas į 2012 m. lapkričio 19 d. Užsienio reikalų tarybos išvadas dėl bendrosios pozicijos persvarstymo,
- atsižvelgdamas į Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės keturioliktąją metinę ataskaitą, parengtą pagal Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP, nustatančią bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę², 8 straipsnio 2 dalį;
- atsižvelgdamas į šiuo metu Tarybos Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupėje vykstantį bendrosios pozicijos persvarstymo procesą remiantis bendrosios pozicijos 15 straipsniu, kuriame nustatyta, kad bendroji pozicija turi būti persvarstoma praėjus trejiems metams po jos priėmimo,
- atsižvelgdamas į 2002 m. liepos 12 d. Tarybos bendruosius veiksmus 2002/589/BUSP dėl Europos Sąjungos indėlio į kovą su šaulių ir lengvųjų ginklų destabilizuojančiu kaupimu ir plitimu ir į ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategiją, kurią Europos Vadovų Taryba priėmė 2005 m. gruodžio 15–16 d.,
- atsižvelgdamas į 1996 m. gegužės 12 d. Vasenaro susitarimą dėl įprastinės ginkluotės ir dvejojimo naudojimo prekių ir technologijų eksporto kontrolės ir į 2011 ir 2012 m. atnaujintus šių prekių ir technologijų bei šaudmenų sąrašus,
- atsižvelgdamas į tai, kad 2013 m. balandžio 2 d. JT Generalinė Asamblėja patirtino visuotinę Sutartį dėl prekybos ginklais (JT Generalinės Asamblėjos rezoliucija 67/58), ir į šios sutarties, kuri pateikta pasirašyti 2013 m. birželio 3 d., tekstą,
- atsižvelgdamas į Europos Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo, kuriuo valstybės

---

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2012)0251.

² OL C 386, 2012 12 14, p. 1.

narės įgaliojamos Europos Sąjungos labai pasirašyti Sutartį dėl prekybos ginklais (COM (2013) 273 final) ir į 2013 m. gegužės 28 d. Tarybos išvadas, kuriose pasiūlymas patvirtinamas ir valstybė narės raginamos minėtąją sutartį pasirašyti per iškilmingoje ceremonijoje Niujorke 2013 m. birželio 3 d. arba kuo anksčiau,

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi ginklų eksportas ir ginklų perdavimas daro poveikį žmonių saugumui, žmogaus teisėms, demokratijai, geram valdymui ir socialiniam bei ekonominiam vystymuisi; kadangi todėl svarbu sugriežtinti ES karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolės politiką, kuri turėtų būti įtvirtinta skaidrioje, veiksmingoje ir bendrai pripažintoje bei apibrėžtoje ginklų kontrolės sistemoje;
- B. kadangi Bendroji pozicija 2008/944/BUSP yra teisiškai privaloma sistema, pagal kurią nustatyti aštuoni kriterijai, kurių nesilaikant eksporto licencija turėtų būti neišduodama (1–4 kriterijai) arba bent jau svarstoma galimybė jos neišduoti (5–8 kriterijai); kadangi, nepaisant to, valstybės narės išlaiko galutinę visų ginklų eksporto licencijavimo aspektų kontrolę, o bendrosios pozicijos įgyvendinimui ES Teisingumo Teismo jurisdikcija netaikoma;
- C. kadangi šiais kriterijais, be kita ko, siekiama užkirsti kelią ginklų eksportui, dėl kurio sustiprėtų konfliktai (3 ir 4 kriterijai) ar būtų pažeistos žmogaus teisės (2 kriterijus) arba kuris darytų neigiamą poveikį kurios nors šalies gavėjos vystymosi perspektyvoms (8 kriterijus); kadangi bendrojoje pozicijoje nenumatyta jokių taikymo srities apribojimų, taigi šie aštuoni kriterijai taikomi tiek ginklų eksportui Europos Sąjungoje, tiek ginklų perdavimui glaudžiai su Europos Sąjunga susijusioms valstybėms;
- D. kadangi pagal bendrosios pozicijos 3 straipsnį aštuoniais kriterijais apibrėžiami tik būtinieji standartai ir nepažeidžiama valstybių narių teisė imtis labiau ribojančių ginklų kontrolės politikos priemonių;
- E. kadangi bendrosios pozicijos 10 straipsnyje aiškiai nustatyta, kad aštuonių kriterijų laikymuisi teikiama pirmenybė prieš galimus valstybių narių ekonominius, socialinius, prekybinius ar pramoninius interesus;
- F. kadangi restruktūrizuojant Europos gynybos pramonę (šis procesas labai svarbus darbo vietas kuriančioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms) taip pat reikia atsižvelgti į bendrosios pozicijos kriterijus;
- G. kadangi nuo metinių Tarybos ataskaitų pateikimo pagal Tarybos bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP, nustatančios bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę, 8 straipsnio 2 dalį pastebėta pažanga siekiant griežtesnės tikrinimo ir ataskaitų teikimo sistemos; kadangi, vis dėlto, neparengta standartizuota tikrinimo ir ataskaitų teikimo sistema ir valstybės narės, norėdamos geriau laikytis aštuonių kriterijų, turi įveikti teisėkūros ir organizacines kliūtis;
- H. kadangi bendrosios pozicijos laikymasis buvo aptariamasis akademiniuose tyrimuose ir paskelbtose pilietinės visuomenės publikacijose; kadangi nėra galimybės atlikti nepriklausomo patikrinimo, ar laikomasi aštuonių kriterijų;

- I. kadangi aštuonių kriterijų, kurie sudaro bendrąją poziciją, įgyvendinimo vertinimo ir stebėsenos sistema turi būti išplėsta ir taikoma gamybos etapui;
- J. kadangi, nepaisant to, jog yra naudojimosi vadovas, valstybės narės skirtingai taiko ir aiškina bendrosios pozicijos aštuonis kriterijus suteikdamos leidimus arba neleisdamos eksportuoti tų pačių kategorijų karinių prekių į tas pačias paskirties vietas; kadangi dėl šios priežasties reikia siekti, kad kriterijai būtų vienodai ir griežtai taikomi visose valstybėse narėse;
- K. kadangi Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinė ataskaita turėtų apimti bendrosios pozicijos įgyvendinimą ir padidinti valstybių narių ginklų eksporto skaidrumą; kadangi Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinės ataskaitos prisidėjo prie didesnio valstybių narių ginklų eksporto skaidrumo, o naudojimosi vadove labai padaugėjo gairių ir paaiškinimų; kadangi dėl bendrosios pozicijos pagausėjo informacijos apie ginklų eksporto licencijų suteikimą;
- L. kadangi ES teisės aktais dėl dvejojo naudojimo prekių reglamentuojamas tokių prekių eksportas, perdavimas, tarpininkavimo paslaugos ir tranzitas pagal Reglamentą (ES) Nr. 388/2012; kadangi 2012 m. vasario mėn. priimtas atnaujintas Vasenaro susitarimo dvejojo naudojimo prekių ir technologijų sąrašas, tačiau didžiajai daugumai dvejojo naudojimo prekių, ypač stebėjimo technologijų srityje, vis dar netaikoma teisiškai privaloma eksporto kontrolės sistema;
- M. kadangi Europos Sąjungos bendrasis karinės įrangos sąrašas ir ES dvejojo naudojimo prekių sąrašas neapima daugelio stebėjimo technologijų, stebėjimo programinės įrangos ir daugelio kitų prekių, kurios daugelyje šalių gavėjų naudojamos kaip represinės priemonės prieš šalies gyventojus;
- N. kadangi besivystančios šalys ir toliau yra pagrindinis ginklų tiekėjų užsienio ginklų prekybos taikynys; kadangi 2004–2011 m. laikotarpiu ginklų perdavimo susitarimų su besivystančiomis šalimis vertė sudarė du trečdalius visų tokių pasaulyje sudarytų susitarimų vertės; kadangi neatsakingas ginklų perdavimas ir su ginklais susijusios skolos niekais paverčia daugelio besivystančių šalių galimybes pasiekti Tūkstantmečio vystymosi tikslus (TVT);
- O. kadangi tokie įvykiai, kaip Arabų pavasaris Artimuosiuose Rytuose ir Šiaurės Afrikoje (angl. MENA), dar kartą atskleidė probleminę demokratijos kūrimo ir žmogaus teisių klausimų sąsają – prekiaujant ginklais su tokiomis šalimis tai yra trūkumas; kadangi iš Arabų pavasario įvykių vėl matyti, kokia reikalinga ir svarbi bendroji pozicija ir jos aštuoni kriterijai, taip pat kiti tarptautiniai susitarimai, pavyzdžiui, Sutartis dėl prekybos ginklais; kadangi apdairiai formuojant būsimas iniciatyvas ir ataskaitas turėtų būti įmanoma iš šios patirties pasimokyti, ypač kai kalbama apie prekybos apyvartoje esančių ginklų platinimą nevalstybiniais veikėjams, pavyzdžiui, Libijoje, ir galimybę juos tiesiogiai perduoti sukilėliams, pavyzdžiui, Sirijoje;
- P. kadangi tarptautinę prekybą ginklais organizacija „Transparency International“ laiko viena iš trijų labiausiai korumpuotų verslo rūšių pasaulyje; kadangi iš Bonos tarptautinio konversijos centro (BICC) tyrimų paaiškėjo, kad, pavyzdžiui, Vokietijoje iš 2011 m. suteiktų 17 568 licencijų eksportuoti ginklus 5 149 atvejais, t. y. beveik 30 proc. eksporto į

76 valstybes atvejų, įtariama, jog buvo nusižengta vienam ar keliems iš aštuonių kriterijų;

1. pažymi, kad, Stokholmo taikos tyrimų instituto (SIPRI) duomenimis, Europos Sąjungos valstybės visos kartu lenkia JAV ir Rusiją ir yra didžiausios pasaulyje ginklų eksportuotojos, o vis didesnė šio eksporto dalis – 2011 m. 61 proc. – buvo tiekama ne Europos Sąjungos šalims;
2. palankiai vertina Europos ir ne Europos trečiųjų šalių prisijungimą prie ginklų eksporto kontrolės sistemos pagal bendrąją poziciją ir Sutartį dėl prekybos ginklais; vis dėlto susirūpinęs pažymi, kad aštuoni kriterijai ES valstybėse narėse taikomi ir aiškinami nenuosekliai; todėl ragina, kad bendroji pozicija ir visi su ja priimti įsipareigojimai būtų vienodai, tolygiai ir naujai aiškinami bei įgyvendinami, kartu numatant mechanizmą, kaip būtų galima reaguoti į valstybės narės išdėstytas su ginklų eksportu susijusias saugumo problemas;
3. pabrėžia, kad Europos Sąjunga, kaip valstybių susivienijimas, vienintelė pasaulyje turi tokią išskirtinę teisiškai privalomą sistemą, kuria gerinama ginklų eksporto kontrolė, įskaitant kontrolę, susijusią su krizių regionais bei šalimis, kuriose kyla klausimų dėl žmogaus teisių padėties, ir su šalimis, kuriose kyla įrodytas pavojus, kad perduotos prekės bus neleistinu būdu perduotos kitiems galutiniams naudotojams;
4. atkreipia dėmesį į ES žmogaus teisių bei demokratijos pamatinės strategijos veiksmų plano 11 veiksmo e punktą, kuriuo Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) ir valstybės narės įpareigojamos užtikrinti, kad persvarstant Tarybos bendrąją poziciją būtų atsižvelgiama į žmogaus teises ir tarptautinę humanitarinę teisę; prašo EIVT pranešti apie veiksmus, kurių imtasi šiam įpareigojimui įvykdyti;
5. primena, kad neskaidriai vykdomi ginklų pirkimai daug prisidėjo prie kai kurių šalių, įskaitant ne vieną valstybę narę, pernelyg didelio įsiskolinimo; todėl primygtinai reikalauja didesnio ginklų pirkimo ir pardavimo skaidrumo, o informacija apie Bendrijos vidaus ginklų prekybą ir toliau turėtų būti įtraukiama į ES metinę ataskaitą;
6. mano, kad būtina sukurti standartizuotą tikrinimo ir ataskaitų teikimo sistemą, kuria naudojantis būtų galima viešai įvertinti, ar kurios nors Europos Sąjungos valstybės narės eksporto rizikos vertinimai ir sprendimai dėl jo priimti vadovaujantis bendrosios pozicijos aštuoniais kriterijais, kad būtų galima padaryti išvadas, kokių mastu šiuos kriterijus taikė nacionalinės valdžios institucijos; mano, jog svarbu, kad ši sistema būtų grindžiama skaidrumo principu;
7. primygtinai reikalauja, jog persvarstant bendrąją poziciją, jos tekstas būtų aiškesnis ir labiau vienareikšmiškas taip siekiant užtikrinti, kad kriterijai būtų vienodžiau aiškinami ir taikomi; ypač reikalauja laikytis bendrosios pozicijos 10 straipsnio; ragina naudojimosi vadove pateikti išsamesnes 2 ir 7 kriterijų taikymo gaires ir atnaujinti I–IV priedus į juos įtraukiant nuorodą į kiekvienai šaliai skirtas ES strategijas žmogaus teisių srityje;
8. apgailėstauja, kad nėra galimybės atlikti nepriklausomą patikrinimą, ar laikomasi aštuonių kriterijų, nėra nustatytų sankcijų priemonių, jei kuri nors valstybė narė šiuos aštuonis kriterijus pažeistų, ir nėra planuojama tokių priemonių imtis; mano, kad reikėtų numatyti galimybes atlikti nepriklausomą patikrinimą ir numatyti sankcijas tuo atveju, kai bendroji

pozicija pažeidžiama;

9. atkreipia dėmesį į tai, kad atitiktis kriterijams kontroliuojama pagal nacionalines taisykles, kad nėra galimybės atlikti nepriklausomo patikrinimo, ar laikomasi aštuonių kriterijų, ir kad šiuos aštuonis kriterijus pažeidusios valstybės narės nesulaukia jokių pasekmių; mano, kad reikėtų numatyti būdus ir galimybes atlikti nepriklausomą patikrinimą, ar bendroji pozicija pažeidžiama; mano, kad nacionaliniai parlamentai arba specialūs parlamentų organai, pavyzdžiui, parlamentinės priežiūros komitetai, turėtų užtikrinti veiksmingą kriterijų taikymo priežiūrą;
10. ragina valstybes nares ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę ir Komisijos pirmininko pavaduotoją siekti, kad aštuonis kriterijus vienodai ir griežtai taikytų visos valstybės narės; ragina valstybes nares ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę ir Komisijos pirmininko pavaduotoją taip pat skatinti daug didesnę skaidrumą – greičiau skelbti išsamius visų valstybių narių ginklų eksporto duomenų rinkinius; pabrėžia, kad šiuo požiūriu itin svarbus bendradarbiavimas su pilietine visuomene;
11. be to ragina geriau taikyti Bendrosios pozicijos 2008/944/BUSP kriterijus ir siūlo išnagrinėti galimybę laikantis bendrosios pozicijos nuostatų aštuonis kriterijus pradėti taikyti ir su ginklų eksportu susijusioms paslaugoms; ragina, kad, eksportuojant dvejetainio naudojimo prekes ir technologijas, būtų tikrinamas suderinamumas su aštuoniais kriterijais, jeigu esama priežasčių manyti, kad tokių prekių ir technologijų eksportu būtų pažeidžiamas kuris nors iš tų aštuonių kriterijų;
12. pažymi, kad valstybėse narėse taikomi skirtingi duomenų apie ginklų eksportą rinkimo metodai ir surinktų duomenų rinkinių skelbimo praktika, todėl Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinėje ataskaitoje pateikiama standartizuota informacija apie išduotas eksporto licencijas ir nepateikiama tam tikros svarbios informacijos apie faktinį ginklų eksportą; todėl ragina nustatyti standartizuotą duomenų apie tikrąjį eksportą perdavimo procedūrą, kuri visose valstybėse būtų taikoma vienodai; teigiamai vertina valstybių narių iniciatyvas pagerinti padėtį siekiant laiku perduoti ir paskelbti tikslią, atnaujintą ir išsamią informaciją; prašo, kad Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinėje ataskaitoje būtų pateikiama informacija apie atskiras neišduotas licencijas, nurodant kriterijų, kurių pagrindu jos neišduodamos, numerius ir susijusias valstybes nares;
13. ragina valstybes nares pateikti papildomą ir dažniau atnaujinamą informaciją, pagal kurią prireikus būtų galima parengti bendrą šalių, į kurias eksportuojant ir perduodant ginklus būtų pažeistas vienas ar keli iš aštuonių kriterijų, sąrašą, kuria naudodamasi nacionalinės ir bendru susitarimu suderintos tarptautinės priežiūros įstaigos geriau suprastų ir geriau vykdytų kontrolę ir kurią būtų galima panaudoti rengiant Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinę ataskaitą; šiuo tikslu siūlo nustatyti *ex-post* eksporto kontrolės mechanizmą.
14. ragina Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinėje ataskaitoje taip pat pateikti informaciją apie Europos Sąjungoje eksportuotų ginklų galutinę paskirties vietą, apie jų tolesnę galbūt problemų sukelsiančią perdavimą trečiosioms šalims ir apie licencijuotą gamybą už ES ribų; taip pat siūlo į Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės metinę ataskaitą įtraukti informaciją apie tai, kokių veiksmų imtasi ankstesnėse ataskaitose

nurodytoms ginklų eksporto problemoms išspręsti, taip pat kokių priemonių toms problemoms išspręsti ėmėsi valstybės narės;

15. palankiai vertina tai, kad Tarybos Įprastinės ginkluotės eksporto darbo grupės susitikimuose, bendradarbiaujant su Tarybos Žmogaus teisių darbo grupe (angl. COHOM), reguliariau konsultuojamasi su vyriausybės pareigūnais, atsakingais už nacionalinį eksporto licencijų suteikimą, nes jie gali nemažai prisidėti įgyvendinant bendrąją poziciją ir padėti gerinti informacijos, kuria keičiamasi, kokybę; be to, mano, kad turėtų būti konsultuojamasi ir su ginklų eksporto kontrolės srityje dirbančiomis pilietinės visuomenės organizacijomis ir gynybos pramonės atstovais;
16. dar kartą pareiškia, kad visiškai remia tvirtos ir teisiškai privalomos Sutarties dėl prekybos ginklais sudarymą, ją remiant Jungtinėms Tautoms, tarptautinės prekybos įprastine ginkluote ir jos perdavimo srityje; todėl pabrėžia, kad šis tikslas turi būti vienas iš ES užsienio politikos prioritetų ir palankiai vertina Tarybos sprendimą, kuriuo valstybės narės įgaliojamos pasirašyti Sutartį dėl prekybos ginklais;
17. primygtinai ragina valstybes nares ir kitas derybų šalis pasirašyti, ratifikuoti ir ieškai įgyvendinti Sutartį dėl prekybos ginklais;
18. pabrėžia, kad siekiant veiksmingai įgyvendinti bet kokius tarptautinius ginklų kontrolės susitarimus svarbūs skaidrumo ir atskaitomybės mechanizmai; todėl ragina įtraukti susitariančiųjų šalių keitimosi informacija ir geriausia patirtimi ginklų eksporto, importo ir perdavimo sprendimų srityje mechanizmus, taip pat griežtas ir aiškias nuostatas dėl reikalavimo susitariančiosioms šalims kiekvienais metais teikti viešas ataskaitas dėl visų ginklų perdavimo sprendimų;
19. pabrėžia ir palankiai vertina tai, kad sutartyje konkrečiai draudžiama perduoti nurodytus įprastinius ginklus, įskaitant šaulių ir lengvuosius ginklus, jeigu taip pažeidžiamos sankcijos, visų pirma ginklų embargas, taikomas pagal JT chartijos VII skyrių, jeigu toks perdavimas prieštarauja eksportuojančios šalies tarptautiniams įsipareigojimams pagal tarptautinius susitarimus, visų pirma susijusius su įprastinių ginklų perdavimu arba nelegalia prekyba jais, ir jeigu žinoma, kad eksportuojami ginklai ir priemonės gali būti panaudoti genocidui, nusikaltimams žmoniškumui, karo nusikaltimams ir išpuoliams prieš civilius gyventojus vykdyti;
20. ragina Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę ir Komisijos pirmininko pavaduotoją, Komisiją ir valstybes nares įgyvendinti ES įsipareigojimus kovoti su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų ir jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais; primena, kad šie įsipareigojimai prisiimti tam, kad būtų galima padėti ES nepriklausančioms šalims valdyti šaulių ir lengvųjų ginklų atsargas, juos žymėti ir imtis panašių iniciatyvų – šie įsipareigojimai papildo ES nuostatas, kuriomis reglamentuojamas karinių prekių perdavimas siekiant užtikrinti, kad ES valstybės narės netiektų ginklų šalims, kuriose lengva juos netinkamai naudoti;
21. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais, Tarybai, Komisijai, ES valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams bei Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui.